

Микола ЗИМОМРЯ,

доктор філологічних наук, професор кафедри германських мов
і перекладознавства Дрогобицького державного педагогічного університету
(Україна, Дрогобич) zimok@ukr.net

Іван ЗИМОМРЯ,

доктор філологічних наук, в.о. завідувача кафедри теорії та практики
перекладу ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(Україна, Ужгород) zimmok@ukr.net

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТВОРЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ЕПІСТОЛЯРНІЙ СПАДЩИНІ ІВАНА ФРАНКА КРИЗЬ ПРИЗМУ АВТОРСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

У статті розглядається питання репрезентації творчої взаємодії в епістолярній спадщині Івана Франка кризь призму авторської ментальності, зокрема, відомого австрійського вченого Міхаеля Габерланда (1860 – 1940), одного з найбільш активних і плідних носіїв діалогу з Іваном Франком (1856 – 1916).

До 160-річчя від дня народження Івана Франка та 100-річчя відходу Генія за межу Вічності.

Ключові слова: репрезентація, епістолярій, спадщина Івана Франка, творча взаємодія.

Лит. 9.

Mykola ZYMOMRYA,

Doctor of Philology, Professor of Germanic Languages and Translation Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Ukraine, Drohobych) zimmok@ukr.net

Ivan ZYMOMRYA,

Doctor of Philology, a.d. of the Head of Translation Theory and Practice Department,
SHEI «Uzhhorod National University» (Ukraine, Uzhhorod) zimok@ukr.net

THE REPRESENTATION OF CREATIVE INTERACTION IN THE EPISTOLARY HERITAGE OF IVAN FRANKO IN THE LIGHT OF THE AUTHOR'S MENTALITY

The article deals with the representation of creative interaction in the epistolary heritage of Ivan Franko in the light of the author's mentality, in particular in the works by the Austrian scholar Michael Haberlandt (1860 – 1940), one of the most active and creative communicators with Ivan Franko (1856 – 1916).

Dedicated to the 160th anniversary of Ivan Franko's birth and the 100th anniversary of his death.

Key words: representation, epistolary, Ivan Franko's heritage, creative interaction.

Ref. 9.

Микола ЗИМОМРЯ,

доктор филологических наук, профессор кафедры германских языков
и переводоведения Дрогобычского государственного педагогического университе-
та имени Ивана Франко (Украина, Дрогобыч) zimok@ukr.net

Иван ЗИМОМРЯ,

доктор филологических наук, и.о. заведующего кафедрой теории и практики перевода
ГВУЗ «Ужгородский национальный университет» (Украина, Ужгород) zimmok@ukr.net

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ТВОРЧЕСКОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ЭПИСТОЛЯРНОМ НАСЛЕДИИ ИВАНА ФРАНКО СКВОЗЬ ПРИЗМУ АВТОРСКОЙ МЕНТАЛЬНОСТИ

В статье рассматривается вопрос репрезентации творческого взаимодействия в эпистолярном наследии Ивана Франко сквозь призму авторской ментальности, в частности, известного австрийского ученого Михаэля Габерландта (1860 – 1940), одного из самых активных и плодотворных носителей диалога с Иваном Франко (1856 – 1916).

К 160-летию со дня рождения Ивана Франко и 100-летию со дня смерти Гения.

Ключевые слова: репрезентация, эпистолярное наследие Ивана Франко, творческое взаимодействие.

Лит. 9.

Постановка проблеми та аналіз досліджень. Процес вивчення жанрових особливостей епістолярію, що відігравав помітну роль у другій половині XIX – першій третині XX ст., ніколи не втрачав поглибленого зацікавлення з боку як українських, так і зарубіжних дослідників (О. Астаф'єв, О. Білецький, Б. Бендзар, О. Галич, Р. Горак, Ж. Ляхова, В. Кузьменко, Н. Миронець, Р. Піхманець, Г. Сварник, М. Ткачук, В. Ткачівський, Ю. Шерех, Т. Черкашина; Е. Вінтер, П. Кірхнер, Е. Райснер, Ю. Лотман, В. Рагойша). Звісно, не йдеться про динаміку цього процесу, оскільки самий епістолярний жанр зазнав руйнівної дикції за умов глобалізаційних зрушень.

Індивідуалізоване відтворення фактів, полій і явищ постає визначальною особливістю листування. Звідси – неодмінне тяжіння як автора послання, так і його уявного чи реального реципієнта до скрупульозного сприйняття кожної деталі, що фокусує увагу адресата на репрезентований предмет. Тут передусім вагома настанова автора листа на конкретику епістолярної контактності, власне, у процесі діалогу двох особистостей (АЛ – автор листа; ЧЛ – читач листа). Її основу творить вимір *узгодженого самовиявлення* адресанта з проекцією на очікуваний *комунікативний ефект на рівні «АПІ»* (автор – творець інформації) та «АРІ» (адресат – реципієнт інформації).

Мета статті – проінтерпретувати вперше подані німецькомовні тексти листів Міхаеля Габерландта до Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. У листах Міхаеля Габерландта до Івана Франка місце закономірна *фіксація зацікавленого дослідника українським фольклором*. Його авторська позиція у кожному листі, як правило, не спонтанна, не імпровізаційна, а підкреслено врівноважена, осмислена, позначена суб'єктивним переживанням за сутність, приміром, висловленого прохання, що складає, за внутрішнім переконанням автора, односторонньо достовірний образ зображуваного. Останнє примітне для листів, що адресувалися Івану Франку, зокрема, з боку численних німецькомовних кореспондентів [9]. Тут винятково важливі тексти таких австрійських, німецьких, угорських діячів, як Г. Адам, Е. Адлер, К. Арам, А. Атлас, О. Ашбот, Г. Бар, Й. Бекманн, А. Браун, Л. Бригел, М. Бубер, О. Гаузер, Г. Габерфелд, М. Габерландт, К. Гелбіх, А. Герман, В. Голічер, І. Зінгер, Г. Кадіш, Р. Кайндль, Г. Каннер, А. Кройцер, М. Ланг, Р. Лотар, Е. Піерсон, Е. Пернерстофтер, В. Шіфф та ін. Стосовно зібрання й дослідження епістолярної спадщини Івана Франка з урахуванням аналізу й зворотної кореспонденції особливі заслуги належать визначному українському вченому-франкознавцеві Роману Гораку [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]. Його перу належать такі ґрунтовні праці про життя й творчість автора поеми «Мойсей», як «Дрогобич – місто юності Івана Франка» (2011), «Третя варта. Есеї про Івана Франка»

ка» (2012), «Бажав я для скованих волі... Біографія Івана Франка» (2015) та ін.

З названої вище плеяди вирізняється відомий австрійський етнолог, член-кореспондент Австрійської Академії наук Міхаел Габерландт (1860 – 1940), автор досліджень «Cultur im Alltag. Gesammelte Aufsätze» (Відень, 1900), «Die Völker Europas und des Orients» (Ляйпцір-Відень, 1920), «Die Völker Europas und ihre volkstümliche Kultur» (Штуттгарт, 1928).

Подаємо у нашому перекладі низку листів Міхаеля Габерландта до Івана Франка зі збереженням усіх особливостей тексту мовою оригіналу.

№ 1

Perchtoldsdorf b.(ei) Wien, 12/VII

Sehr geehrter Herr Doctor!

Verbindlichsten Dank für die freundliche Übersendung Ihrer sehr interessanten Besprechung von Czuchiewicz's Buch über die Huzulen, welche im nächsten Heft der Z.f.ö.V. (Zeitschrift für österreichische Volkskunde) erscheinen wird. Die von Ihnen erwähnte Arbeit wird mir für unser Organ sehr willkommen sein.

Hochachtungsvoll Dr. M. Haberlandt

(Rückseite:) (Poststempel:) 12.7.02 Correspondenzkarte

An Wohlgeboren Herrn Dr. Ivan Franko

Перхольсдорф побіля Відня, 12.07

Високоповажний Пане Докторе!

Прийміть найсердечніше подяку за ласкаво надіслану рецензію про книжку Шухевича (Шухевич Володимир (1849 – 1915) – визначний український фольклорист, автор капітальної п'ятитомної праці «Гуцульщина» – М. 3., І. 3.), присвячену гуцулам; вона побачить світ у наступному номері «Z.f.ö.V.» («Zeitschrift für österreichische Volkskunde» / «Журнал австрійської етнології» (1895 – 1917), авторитетне спеціальне видання, присвячене дослідженню етнології, у т. ч. усної народно-поетичної творчості бойків, лемків, гуцулів – М. 3., І. 3.). А згадана Вами праця, як на мене, цілком прийнятна для нашого друкованого органу.

З висловом пошани, Д-р М. Габерландт

На звороті: поштовий штамп на поштівці, 12.7.1902

Високодостойному Пану Д-ру Івану Франку

№ 2

24.VI. Wien I., Wipplinger Straße 34

Sehr geehrter Herr Doctor!

Ich ersuche Sie, mir gef.(älligt) bekannt zu geben, wieviel Sie etwa benötigen würden, um eine halbwegs vollständige ethnographische Sammlung der Bojken für unser Museum für österreichische Volkskunde zu erwerben. Ich wäre in der Lage, Ihnen heuer etwa 400 Kronen zu diesem Zwecke zu überweisen. Würde das ungefähr genügen?

Hochachtend Dr. M. Haberlandt.

Correspondenzkarte 24.6.04, Wohlgeb. Dr. Franko, Lemberg, 26. Czarnecki Strasse

24.06 Відень І, Віпплінгер-Штрассе 34

Високоповажний Пане Докторе!

Наважуюсь ласкаво запитати Вас, чи не могли б Ви повідомити мені, скільки б Ви потребували коштів, щоб придбати, тією чи іншою мірою, повну бойківську етногра-

фічну колекцію для нашого музею австрійської народної творчості. Для цієї мети я б мав можливість переказати Вам тепер біля 400 крон. Чи цього було б достатньо?

З глибокою повагою, Д-р М. Габерландт

24.6.1904, високодостойному Д-ру Франку, Львів, вулиця Чарнецького, 26.

№ 3

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, I/4. Wipplingerstrasse Nr. 34,
Postsparkassa-Conto: 834 451
Wien 30/VI 1904

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich sandte soeben per Postsparkasse 400 Kronen für die Sammelreise zu den Bojken, und bitte Sie recht herzlich nach Möglichkeit für das Museum, und in zweiter Linie für die Zeitschrift durch Aufsammlung von Materialien arbeiten zu wollen. Ich bin überzeugt, Ihrem edlen Eifer wird es gelingen, schöne Resultate zu zeitigen.

Hochachtungsvoll Dr. M. Haberlandt

Correspondenz-Carte Mödling 1.7.04 Wohlgeb. Dr. Iwan Franko in Lemberg, Ponincki-Gasse 4.

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора (Віктор Лудвіг (1842 – 1919), ерцгерцог Австрійський – М. З., І. З.)

Відень I/4, Віпплінгерштрассе, 34,
номер ощадної каси поштового відділення: 834 451
Відень, 30.06.1904

Високоповажний Пане Докторе!

Щойно я надіслав Вам 400 крон з метою експедиції на Бойківщину; сердечно просив би Вас за можливості потрудитися для музею, а відтак – збором матеріалів для журналу. Я переконаний: завдяки Вашій сумлінності Вам вдасться отримати плідні результати.

З висловом пошани, Д-р М. Габерландт

Поштівка, Мідлінг, 1.7.1904, високодостойному Д-ру Франку, Львів, провулок Понінського, 4.

№ 4

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Mödling bei Wien 25/VII 1904

Sehr geehrter Herr Doctor!

Ich übersendete Ihnen Anfangs Juli d.(dieses) J. (Jahres) 400 Kronen zu Aufsammungszwecken für das Museum für österr. Volkskunde. Bitte um gef. (gefällige) Empfangsbestätigung, der guten Ordnung halber für unsere Bücher.

Besten Erfolg wünsche! Ihr hochachtungsvoll ergebener Dr. M. Haberlandt

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Мідлінг побіля Відня, 25.07.1904

Вельмишановний Пане Докторе!

На початку липня цього року я надіслав Вам 400 крон з метою зібрання колекції для музею австрійської народної творчості. Ласкаво прошу Вас надіслати посвідку про отримання коштів для належного впорядкування фінансових документів.

З побажаннями успіху!

З повагою, відданий Вам Д-р М. Габерландт

№ 5

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, I/4. Wipplingerstrasse Nr. 34
Wien 29/IX.

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich veranstalte in der nächsten Zeit eine Ausstellung unserer im Jahre 1904 eingegangenen Neuerwerbungen und möchte hierbei gerne Ihre Aufsatzsammlung bei den Bojken einbeziehen. Ist es möglich, daß Sie die Ergebnisse Ihrer Aufsatzsammlung recht bald dem Museum einsenden?

Ich wäre sehr froh, wenn es möglich wäre. Bitte um gef. (gefällige) umgehende Rückäußerung.

Ihr verehrungsvoll und dankbar ergebener Dr. M. Haberlandt

Correspondenz-Card Wien 29.9.04

An Wohlgeboren Herrn Dr. Iwan Franko, Ausschuss-Mitglied der Ševčenko-Gesellschaft in Lemberg.

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності,
Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень I/4, Віпплінгерштрассе,
Відень, 29.09

Високоповажний Пане Докторе!

Найближчим часом я організовуватиму виставку придбаних нами у 1904 році нових експонатів, тому хотів би з цієї нагоди охоче включити до неї зібрані Вами матеріали про бойків. Чи було б можливо, щоб Ви якомога швидше надіслали музею результати Ваших пошуків? Я був би дуже потішений, коли б так сталося. Ласкаво прошу відповісти.

З найглибшою повагою, щиро відданий Вам Д-р М. Габерландт

Відень, 29.9.1904

Високодостойному Пану Доктору Івану Франку, члену комітету товариства Шевченка у Львові.

№ 6

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, am 6. October 1904

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich war so frei, mit Rücksicht auf die unmittelbar bevorstehende Eröffnung der Ausstellung unserer heurigen Erwerbungen Sie, hochverehrter Herr Doctor, telegraphisch zu bitten, die von Ihnen zustande gebrachte Sammlung von den Bojken als Eilgut absenden zu wollen.

Schon jetzt, nach Erhalt Ihres ersten frd. (freundlichen) Berichtes, erlaube ich mir Ihnen zu dem voraussichtlich großen Erfolg Ihrer Sammelreise auf das Wärmste Glück zu wünschen und Ihnen namens unseres Vereins und Museums auf das Verbindlichste und Wärmste für alle Ihre Bemühungen zu danken. Ich bin überzeugt, daß Niemand mit so viel Verständniß und eindringender Kenntniß des Volkslebens die Sammlung anlegen konnte, als Sie hochgeehrter Herr Dr., und deßwegen freue ich mich ungemein und sehe mit hoher Spannung Ihrem ausführlichen Reisebericht entgegen, den ich in der Festschrift abdrucken werde, welche mit Beiträgen unserer hervorragendsten Mitarbeiter ausgestattet, aus Anlaß des 10-jährigen Bestandes unseres Vereins Mitte Dezember erscheinen soll. Ich hoffe Ihren Bericht auch mit einigen guten Abbildungen nach Ihrer Sammlung schmücken zu können.

In angenehmster Erwartung Ihrer Sendung und weiteren Nachrichten bin ich Ihr hochachtungsvoll und dankbar ergebener Dr. M. Haberlandt

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності,
Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 6 жовтня 1904

Високоповажний Пане Докторе!

Безпосередньо напередодні виставки наших найновіших надбань я дозволив собі телеграфом звернутися до Вас, вельмишановний Пане Докторе, з проханням надіслати зібрану Вами колекцію про бойків терміновим вантажем. Уже тепер, по отриманню Вашого першого дружнього звіту, дозволю собі якнайпалкіше побажати Вам щастя з огляду на передбачуваний великий успіх Вашої експедиції, а також широсердно подякувати Вам від імені нашого товариства та музею за Ваші старання. Я переконаний, що ніхто, крім Вас, високоповажний Пане Докторе, не зміг би укласти колекцію з таким розумінням і всебічним знанням життя народу, а тому неабияк тішуся й з великим нетерпінням очікую Ваш докладний опис експедиції; звіт опублікую у ювілейному збірнику, в якому будуть розміщені статті наших найбільш видатних співробітників; він побачить світ у середині грудня з нагоди 10-річчя заснування нашого товариства.

Я сподіваюсь також, що мені вдасться прикрасити Вашу доповідь низкою добрих репродукцій з Вашої колекції.

У приємному очікуванні Вашого матеріалу та подальших вісток –
з повагою, відданий Вам Д-р М. Габерландт

№ 7

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, am 12. Octob. 1904

Hochverehrter Herr Doctor!

Vor allem den besten, wärmsten Dank für Ihre von so großem Erfolg gekrönten Bemühungen mit dem Zustandbringen der reichen, das Leben der Bojken in allen Details wiederpiegelnden, von wissenschaftl. Geiste geleiteten Sammlung! Ich bin hoch befriedigt, in Ihnen einen so ausgezeichneten Mitarbeiter gewonnen zu haben und werde gebührend Ihr Verdienst allüberall ins rechte Licht stellen. Die Auslagen sind sehr mäßige! Sehr freue ich mich auf die verschiedenen Nachtragsendungen, die ich nur recht bald angelangt sehen möchte, damit ich sie unserer am 8. eröffneten Ausstellung noch nachträglich einverleiben könne. Ebenso bitte ich die bestellten Modelle ausarbeiten zu lassen und seinerzeit an Ort und Stelle zu fahren, um ihre Ausführung zu kontrollieren und ihre Verpackung zu leiten. Die Mittel, bis zu 150 – 160

Kronen werde ich schon aufzutreiben wissen. Herrn Prof. Volkov bitte ich inzwischen in meinem Namen wärmstens für alle seine Bemühungen zu danken und ihm zu sagen, wie froh ich bin, daß er sich für unser Museum so sehr bemüht. Wir werden jetzt dank Ihrer Thätigkeit ein sehr gutes Gemälde der ruthenischen Bevölkerung Ostgaliziens und der Bukovina in unserem Museum erhalten.

Ihren Bericht über die Aufsammlung und die Bedeutung der Gegenstände bitt ich bis 15. Nov. fertigstellen und einsenden zu wollen. Ich hoffe, ihn reich mit Abbildungen ausstatten zu können. Bekommen wir auch Photographien? Ferner habe ich Keramiken vermisst? Ofen-Kacheln decoriert, Herdgeräthe, Beleuchtungswesen wäre mir sehr erwünscht vertreten zu haben. Modelle von Backöfen, Herdanlagen etc. desgleichen.

Mit nochmaligem besten Danke bin ich Ihr hochachtungsvollst ergebener Dr. M. Haberlandt

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 12 жовтня 1904

Високоповажний Пане Докторе!

Насамперед прийміть найсердечнішу подяку за – з таким виразним успіхом – завінчані потуги щодо зібраної колекції, яка позначена винятково науковим характером і в усіх деталях віддзеркалює життя бойків! Я напрочуд вдоволений, що мені вдалося віднайти у Вашій особі такого відмінного співробітника й зроблю все, щоб виокремити Ваші заслуги повсюди і завжди у належному світлі. Витрати вельми помірні! З радістю сподіватимусь на отримання різних додаткових матеріалів, які я невдовзі хотів би бачити з тим, щоб я міг включити ще їх заднім числом у виставку, що відкрилась 8-го (жовтня). Я просив би Вас також підготувати замовлені моделі та у відповідний час вирушити у дорогу, щоб на місці проконтролювати виконання замовлення і покерувати пакуванням експонатів. Кошти, близько 150–160 крон, я знайду можливість роздобути. Наразі прошу передати проф. пану Волкову (Волков (Вовк) Федір (1847 – 1918), відомий український етнограф і літературознавець – М. З., І. З.) найпалкішу подяку від мого імені і наголосити йому, наскільки я потішений, що він докладає таких зусиль у справі співпраці з нашим музеєм. Тепер завдяки Вашій діяльності наш музей матиме зримий образ русинського населення Східної Галичини та Буковини. Прошу закінчити та надіслати Вашу доповідь про стан колекції та значення окремих предметів до 15 листопада. Плекаю надію, що мені вдасться оформити їх численними репродукціями. Чи отримаємо ми й світліни? Крім цього, чи не забув я про керамічні вироби? Я б дуже бажав, аби були представлені також декоровані пічні кахлі, кухонне начиння, освітлювальні прилади. Моделі хлібопекарських печей, устаткування для печей тощо.

Ще раз сердечно дякую, Ваш широ відданий Д-р М. Габерландт

№ 8

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien 25/XI

Hochverehrter Herr Doctor!

Die Zeit naht heran, wo ich Sie um gef. Übersendung Ihres Reiseberichtes für die Zeitschrift bitten muß; der letzte Einsendungstermin ist der 1. Dez. d. (dieses) J. (Jahres) – Ferner bitte ich um gef. (gefällige) Nachricht, wann die von Herrn Prof. Volkov gesammelten

Gegenstände an das Museum abgesendet werden dürften, und ich lege großen Werth darauf, dieselben zu erhalten. Bitte um gef. baldigen Bescheid!

Mit vorzüglicher Hochachtung, Dr. M. Haberlandt

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 25.11

Вельмишановний Пане Докторе!

Наближається час, коли я змушений ласкаво просити Вас надіслати звіт про Вашу експедицію для нашого журналу; остаточний термін надіслання – 1 грудня цього року. Крім цього, люб'язно просив би Вас повідомити, коли буде змога відправити музею експонати, зібрані паном проф. Волковим; і я надаю велике значення стосовно отримання цих речей.

Дружно просив би про невідкладну відповідь!

З почуттями глибокої поваги, Д-р М. Габерландт

№ 9

Wien 9/I

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich bitte Sie dringendst um gef. Entsendung des versprochenen Reiseberichtes über Ihre Expedition zu den den Bojken, da ich denselben noch im Schlußheft 1904, das im Laufe des Januar erscheinen soll, bringen will und muß. Wie steht es mit der Ergänzungssammlung und mit den Photographien Prof. Volkovs?

Mit verehrungsvollen Grüßen ergebenst Dr. M. Haberlandt

Korrespondenz-Karte An Wohlgeb. Herrn Dr. Iwan Franko, Vorstands-Mitglied der Wiss. Ševčenko-Gesellschaft in Lemberg, Poninska 4.

Відень, 9/I

Високоповажний Пане Докторе!

Терміново прошу Вас надіслати обіцяну доповідь про Вашу експедицію на Бойківщину, оскільки я хочу й мушу подати його у завершальний номер журналу за 1904 рік, що має з'явитися упродовж січня (1905). Як виглядає справа з доповненням до колекції, у тім числі зі світлинами проф. Волкова?

З особливо прихильними вітаннями, щиро відданий Д-р М. Габерландт

Високостойному Пану Доктору Івану Франку, члену правління наукового товариства Шевченка у Львові, Понінська, 4.

№ 10

Wien 16/I 1905

Sehr verehrter Herr Doctor!

Herzlichen Dank für Ihr frdl. Schreiben. Ich bedaure sehr, daß Sie so überarbeitet sind; ich bin es leider selbst in hohem Grade und weiß Ihnen die Pein nachzufühlen. Den Anfang des Manuscriptes habe ich mit bestem Dank erhalten, hoffentlich bis Ende des Monats den Schluß? – Werde ich die Abzüge der photographischen Aufnahmen erhalten? Ich bin natürlich sehr gerne bereit, die Kosten der Positive zu tragen. Auf die Sammlung freue ich mich sehr.

In aufrichtiger Dankbarkeit und Verehrung, Ihr ergeb. Dr. M. Haberlandt

Korrespondenz-Karte Wien 17.1.05

An Wohlgeb. Herrn Dr. Iwan Franko, Vorstands-Stellvertreter der Ševčenko-Gesellschaft in Lemberg, Galizien, Poninska 4.

Відень, 16/І 1905

Високоповажний Пане Докторе!

Сердечно дякую за Ваш дружній лист. Вельми шкодую, що Ви настільки завантажені роботою; на жаль, я й сам відчуваю це такою ж мірою, а тому можу Вам тільки поспівчувати. З вдячністю я отримав початок рукопису, сподіваюсь, до кінця місяця буде й його завершення? Чи я отримаю й відбитки фотографій? Звісно, я охоче візьму на себе кошти за виготовлення позитивів світлин. Колекція принесе мені радість.

З правдивою вдячністю та повагою,

відданий вам Д-р М.Габерландт

Відень 17.І.1905 (на поштівці)

Високодостойному Пану Доктору Івану Франку, заступнику голови правління наукового товариства Шевченка у Львові, Галичина, Понінська, 4.

№ 11

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludvig Viktor

Wien, 5.5.1905

Sehr geehrter Herr Doctor!

Wäre es Ihnen möglich, den Schluß Ihrer Abhandlung «Eine ethnologische Expedition ins Bojkenland» im Laufe des Mai einzusenden; ich möchte denselben im III. Heft unserer Zeitschrift publicieren, das Mitte Juni erscheinen soll. Ich werde einige Tafeln mit Zeichnungen von Gegenständen aus Ihrer Bojkensammlung hergeben.

Hochachtend Dr. M.Haberlandt

Hätten Sie eventuell Zeit und Lust, mit mir im Juli zu den Lemken zu gehen und dort zu sammeln? Beste Empfehlung D. (der) O. (obengenannte)

Korrespondenz-Karte Wien 5.5.05

An Wohlgeb. Herrn Dr. Iwan Franko, Vorstands-Stellvertreter der Shevchenko-Gesellschaft in Lemberg, Galizien, Poninska 4.

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 5.5.1905

Вельмишановний Пане Докторе!

Чи було б ще можливо надіслати завершення Вашої студії «Етнологічна експедиція в Бойківщину» (розлога праця Івана Франка, вперше надрукована Міхаелем Габерландтом на шпальтах віденського видання «Zeitschrift für österreichische Volkskunde» (1905, Heft 1–2, S. 17–32; H. 3–4, S. 98–115) – М. З., І. З.) упродовж травня; її хотів би опублікувати у III зошиті нашого журналу, що повинен з'явитися у середині червня. Я прагну подати тут декілька таблиць з рисунками предметів з Вашої бойківської колекції.

Шанобливо, Д-р М. Габерландт

Чи мали б Ви, можливо, час і бажання податися зі мною у липні на Лемківщину, щоб там зібрати колекцію про лемків?

З поклонами – підписаний вище

Відень 5.5.1905 (на поштівці)

Високодостойному Пану Доктору Івану Франку, заступнику голови правління наукового товариства Шевченка у Львові, Галичина, Понінська, 4.

№ 12

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien 26/V 1905

Hochverehrter Herr Doctor!

Ich bitte Sie sehr um gef. (gefällige) umgehende Mitteilung, ob ich auf die Fortsetzung Ihrer Abhandlung über die ethnolog. Expedition zu den Bojken bis Ende Mai rechnen kann, da ich nur dann dieselbe noch ins nächste Heft der Z.f.ö.V. aufnehmen könnte. Wie denken Sie über meinen Vorschlag, im Juli mit mir zu den Lemken zu gehen? und dort zu sammeln.

Hochachtungsvollst Dr. M. Haberlandt
Korrespondenzkarte: 26.5.05, Mödling 1.

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 26.05.1905

Вельмишановний Пане Докторе!

Я люб'язно просив би Вас невідкладно повідомити, чи я можу розраховувати на продовження Вашої студії про етнологічну експедицію на Бойківщину до кінця травня, позаяк тільки у такому випадку я міг би подати її у наступному зошиті «Z.f.ö.V.» («Zeitschrift für österreichische Volkskunde» / «Журнал австрійської етнології»). Що Ви думаєте про мою пропозицію у липні податися на Лемківщину? З метою зібрання колекції про лемків?

З висловом найбільшої поваги, Д-р М. Габерландт
26.05.05, Мидлінг 1 (на поштівці).

№ 13

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien 30. Mai 1905

Hochverehrter Herr Dr.!

Besten Dank für die frdl. (freundliche) Übersendung Ihres Manuscriptes. Ich werde dasselbe nach Möglichkeit reich illustrieren. Bitte um baldigste Einsendung des Schlusses. Wie denken Sie über meinen Vorschlag, im Juli zu den Lemken zu gehen und dort zu sammeln?

Hochachtungsvollst ergeb. Dr. M. Haberlandt

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 30.05.1905

Високоповажний Пане Докторе!

Велике спасибі за дружнє надіслання Вашого рукопису. Я намагатимусь і його, за можливості, широко проілюструвати. Прошу якнайшвидше надіслати завершення. Що

Ви думаєте про мою пропозицію у липні податися на Лемківщину з метою зібрання колекції про лемків?

З висловом найбільшої поваги, Д-р М. Габерландт

№ 14

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, am 24. VI. 1905

Hochverehrter Herr Doctor!

Besten Dank für die Correctur und Bilderlegenden. Selbstredend kommen mehr Abbildungen zu ihrem Aufsatz, nur waren sie bei Absendung der Correctur nicht fertig gestellt und sind theilweise noch in Arbeit. Ich lege zwei Tafeldrucke bei. – Separata werden hergestellt werden. Ich lasse 100 anfertigen.

Was meine Reise zu den Lemken in Ihrer liebenswürdigen Begleitung betrifft, so kann ich noch immer nichts Definitives sagen; doch steht mir auf alle Fälle nur die Zeit vom 10. – 24. Juli zu Gebote. Ich werde Ihnen bestimmt im Laufe der nächsten Woche definitiven Bescheid sagen können. Ev. (eventuell) müssten wir die Expedition auf das nächste Jahr verschieben, was ich aber nur ungern tun würde. Die bei Ihnen erliegenden Sachen für das Museum würde ich recht sehr bitten, doch umgehend an das Museum senden zu wollen, samt Kostenangabe.

In großer Eile mit den verehrungsvollsten Grüßen und Empfehlungen,
Ihr sehr erg. Dr. M. Haberlandt.

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності,
Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 24.6.1905

Вельмишановний Пане Докторе!

Велике спасибі за коректу та опис світлин. Зрозуміло, що до Вашої студії додасться більше відбитків, однак, при відправленні коректи вони ще не були готові і частково ще й досі в роботі. Додаю дві ручні набивки. Відбитки будуть виготовлені. Я замовлю 100 штук. Що стосується моєї подорожі на Лемківщину у Вашому прихильному супроводі, то я ще й досі не можу нічого сказати напевно; проте мені б пасував у будь-якому разі тільки період від 10 до 24 липня. З точністю я зможу Вам сказати упродовж наступного тижня. Ймовірно, будемо змушені відкласти експедицію на наступний рік, що я, утім, зробив би неохоче. Речі для музею, що ще все перебувають у Вас, гречно просив би терміново надіслати музею разом з кошторисом.

З великим очікуванням –
найщиріші вітання та поклони, відданий Вам Д-р М.Габерландт

№ 15

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien 28/XII 1905

Hochverehrter Herr Doctor!

Ihr Vorschlag, in unserem Verein einen Vortrag zu halten, kommt uns äusserst erwünscht. Im Febr. 1905 haben wir unsere Jahresversammlung; das wäre die schönste Gelegenheit, ev. (eventuell) aber auch im Januar in unserer Monatsversammlung. „Übersicht über die kleinrusische Ethnographie“ als Thema sehr willkommen. Dauer – 1-1/2 Stunden. Die Gegenstände

für das Museum gütigst mitzubringen. Wir wollen dann gleich die Lemken-Expedition für Juli besprechen. Glückliches Neujahr! Ihr verehrend ergebener Dr. M. Haberlandt

Korrespondenz-Karte. An Wohlgeb. Herrn Dr. Iwan Franko.

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 28.12.1905

Високоповажний Пане Докторе!

Ваша пропозиція виголосити у нашому Товаристві доповідь – винятково бажана для нас. У лютому 1905 року відбудуться наші щорічні збори; це була б найкраща нагода, або ж можливим є ще Ваш виступ на тему «Огляд української етнографії» у січні на місячних зборах. Тривалість виступу – 1-1/2 год. Експонати для музею просив би привезти з собою. Відразу обговоримо при нагоді й експедицію на Лемківщину, що запланована на липень.

Щасливого Нового Року!

З пошаною, відданий Вам Д-р М. Габерландт

Високодостойному Пану Доктору Івану Франку (на поштівці).

№ 16

Direction des Museums für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien 9. X. 1906

Sehr geehrter Herr Dr.!

Sie schreiben mir vor einiger Zeit, Sie wollten die Güte haben, einige Modelle, Photos und sonst einige Nachträge zu Ihrer Bojkensammlung zu bringen oder zu senden. Darf ich wohl in Bälde auf gütige Übersendung zählen mit Kostenangabe?

In vorzüglicher Hochachtung. Dr. M. Haberlandt

Korrespondenz-Karte: Lemberg 11. X. 06.

Дирекції музею австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 9.10.1906

Вельмишановний Пане Докторе!

Напередодні Ви писали мені, що мали б бажання привезти або ж надіслати деякі моделі, фотографії та окремі інші прилоги до Вашої бойківської колекції. Чи міг би я невдовзі розраховувати на найшвидше надсилання з кошторисом?

З почуттями глибокої поваги, Д-р М. Габерландт

Львів, 11.10.1906 (на поштівці).

№ 17

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien, am 7. Nov. 1906

Hochverehrter Herr Prof.!

Besten Dank für Ihre gütigen Bemühungen und den Beitrag für die Zeitschrift. In unserer Kasse herrscht jetzt am Jahresende schon solche Ebbe, dass ich vielmals bitten möchte, wenn

ziemlich, mit der Begleichung der Post von 260 kr. (Kronen) 23 h. (Heller) sich gütigst bis Anfang Januar, wenn wir unsere Staatssubvention erhalten haben, gedulden zu wollen. Die freundlich übersendeten Kostümstücke sind interessant, aber etwas teuer, immerhin bin ich froh, sie für unser Museum durch Ihre gütige Vermittlung erhalten zu haben.

Wünsche Ihnen baldige Erholung und Entlastung; mir geht es nicht besser, ich erliege fast unter der Last meiner Arbeiten.

In ausgezeichnete Verehrung, Ihr ergebenster Dr. M. Haberlandt

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 7.11.1906

Високоповажний Пане Професоре!

Велике спасибі за Ваші люб'язні зусилля, а також за статтю для журналу. Втім, у нашій касі тепер, наприкінці року, вже панує така пустка, що я б дуже просив би Вас терпеливо зачекати у справі погашення поштової вартості в розмірі 260 крон та 23 геллери до початку січня, коли ми отримаємо наші державні дотації. Люб'язно надіслані Вами екземпляри вбрання дуже цікаві, хоча й дещо дорогі; все ж, я тішуся, що завдяки Вашому посередництву наш музей їх отримав.

Бажаю Вам швидкого відпочинку та розвантаження від обов'язків; мені йдеться не краще, бо я майже змагаю під тягарем моїх робіт.

З відмінною пошаною, відданий Вам Д-р М. Габерландт

№ 18

Wien, 28/XI 1906

Hochverehrter Herr Dr.!

Heute sind aus Mszaniec wohlbehalten 10 interessante Modelle, angefertigt vom Landmann Roman Petryczkowicz angelangt. Ich danke Ihnen, hochgeehrter Herr Dr. wärmstens und verbindlichste für Ihre so gütige und erfolgreiche Vermittlung und Bemühung, und bitte mir gefälligst mitzuteilen, wieviel die Anfertigungskosten betragen und an wen ich dieselben zu schicken habe. – Für einen Beitrag irgendwelcher Art für unsere Zeitschrift wäre ich sehr dankbar.

Hochachtend Dr. M.Haberlandt

Korrespondenz-Karte, Lemberg 29. XI. 05.

Відень, 28.11.1906

Високоповажний Пане Докторе!

Сьогодні з Мшанець надійшли 10 цікавих моделей, що виготовив селянин Роман Петричкович. Я палко й ласкаво дякую Вам, високоповажний Пане Докторе, за Ваше люб'язне й успішне посередництво, а також за Ваші зусилля; сердечно прошу Вас повідомити, яку вартість складають кошти виготовлення і кому мені їх слід надіслати. Був би вдячний за статтю будь-якого характеру для нашого журналу.

З глибокою повагою, Д-р М.Габерландт

Львів, 29.11.1905 (на поштівці).

№ 19

Verein für österr. Volkskunde unter dem Protectorate Seiner k. und k. Hoheit des durchlauchtigsten Herrn Erzherzogs Ludwig Viktor

Wien am 11. Nov. 1907

Hochverehrter Herr Dr.!

Mit gleicher Post übersende ich Ihnen als erste Rate der Ihnen noch gebührenden 102 Kronen den Betrag von 50 Kronen und bitte Sie, wenn möglich, mit der Zahlung des Restbetrages noch bis 2. Januar d. J. Geduld haben zu wollen, da unsere disponiblen Mittel heute schon gänzlich erschöpft sind. Bei dieser Gelegenheit bitte ich um gütige Entschuldigung, daß es so lange gedauert hat. – Die von Ihnen gewünschten Ergänzungen unserer Zeitschrift seit 1901 werden Ihnen pünktlich zukommen. Ich habe unsere Expedition schon diesbezüglich beauftragt.

Höchst willkommen werden mir alle Recensionen über die neuesten ruthenischen Erscheinungen zur Ethnographie und Volkskunde sein. Auch eine ausführliche Inhaltsangabe Ihrer eigenen Publikationen zur ruthenischen Volkskunde (so über das Weihnachtsspiel in der Ukraine, usw.) wären mir höchst erwünscht. Ich habe ohnedies vor, in einem Aufsatz in der Zeitschrift und in der «Österr. Rundschau» die ausserordentlich rührige Tätigkeit der Shevchenko Gesellschaft auf ethnographisch volkskundlichem Gebiet ins Licht zu setzen. Bitte auch über die Lemken-Expedition von Prof. Volkov und Z. Kuzela um ausführliche Nachrichten für unsere Zeitschrift. – Im nächsten Sommer möchte ich bestimmt mit Ihnen, hochverehrter Herr Dr. Franko, in das Lemkengebiet reisen und dort sammeln und forschen. Bitte machen Sie es möglich. Die Kosten dieser Expedition würde natürlich unser Museum tragen.

In ausgezeichnete Verehrung, hochgeehrter Herr Dr.,
stets Ihr ergebener Dr. M. Haberlandt

Товариство австрійської народної творчості під патронатом Його Величності, Пана ерцгерцога Людвіга Віктора

Відень, 7.11.1906

Високоповажний Пане Докторе!

Цією ж поштою надсилаю Вам на рівні першого внеску 50 крон з належних Вам коштів у розмірі 102 крон і прошу Вас, якщо можливо, терпеливо зачекати з виплатою решти суми ще до 2 січня цього року, оскільки наші вільні грошові засоби вже сьогодні цілком вичерпані. Принагідно прошу Вас люб'язно вибачити, що все це триває так довго. Замовлені Вами номери нашого журналу від 1901 надійдуть до Вас своєчасно. Я вже доручив вести відповідну підготовку нашої експедиції.

Корисними будуть для мене всі рецензії стосовно новітніх українських видань з етнографії та фольклору. Вельми бажаним для мене є також докладний перелік Ваших власних публікацій про українську народну творчість (приміром, про Різдвяний вертеп в Україні і т. п.). Втім, я й так маю намір висвітлити в одному матеріалі напрочуд плідну діяльність Наукового товариства Шевченка, зокрема, в етнографічній та фольклорній ділянках, на шпальтах журналу, а також на сторінках часопису «Österr. (eichiche) Rundschau» («Австрійський огляд»). Звертаюся також з проханням надіслати докладні відомості для нашого журналу про експедицію на Лемківщину під орудою проф. Волкова та З. Кузеля (Кузеля Зенон (1882 – 1952), відомий український фольклорист і мовознавець, співавтор цінного «Українсько-німецького словника» (Ляйпціг, 1943) – М. З., I. З.). Наступного літа я б неодмінно хотів разом з Вами, вельмишановний Пане Докторе Франко, здійснити подорож у край лемків і там збирати й досліджувати. Будь ласка, вчиніть це можливим. Кошти на проведення експедиції візьме на себе, поза всяким сумнівом, наш музей.

З відмінною пошаною, високодостойний Пане Докторе,
завжди відданий Вам Д-р М. Габерландт

№ 20

Wien, 11. XII. 1907

Hochverehrter Herr Doctor!

Darf ich Sie vielmals bitten mir baldmöglichst die freundlichst versprochenen Berichte über die ruthenischen volkskundlichen Arbeiten der letzten Jahre zu senden? Ich benötige dieselben dringendst für das Schlußheft der Zeitschr.f.ö.V. In dem sie nochmals erscheinen sollen.

Mit verbindlichstem Dank im Vorhinein Ihr hochachtungsvoll
ergebener Dr. M. Haberlandt

Відень, 11.12.1907

Високоповажний Пане Докторе!

Чи міг би я звернутися до Вас з проханням якомога швидше надіслати люб'язно обіцяні матеріали про українські фольклористичні праці, що з'явилися упродовж останніх років? Вони терміново потрібні мені для завершального зошита журналу «Z.f.ö.V.» («Zeitschrift für österreichische Volkskunde» / «Журнал австрійської етнології»). Тут вони знову повинні бути опубліковані.

Заздалегідь з найглибшою подякою,
щиро відданий Вам Д-р М. Габерландт

№ 21

Hochverehrter Herr Dr.!

Ich bin in Sorge, da? Ich gar kein Lebenszeichen von Ihnen, hochverehrter Herr Dr., erhalte. Sie versprochen mir gütigst einen Bericht über die ethnographischen Arbeiten auf ruthenischem Gebiet in den letzten Jahren (speziell die Arbeiten der Shevchenko Gesellschaft). Leider habe ich bisher nichts erhalten. Die abgesendete II. Rate unserer Schuld im Betrag von 52 Kronen haben Sie wohl bekommen? Bitte um gütige Bestätigung für unsere Kassa. Erfreuen Sie mich bald durch ein freundliches Lebenszeichen.

Hochachtungsvollst, Dr. M. Haberlandt

Високоповажний Пане Докторе!

Я таки заклопотаний, що ж? Не маю від Вас жодного знаку життя, високоповажний Пане Докторе. Ви ж люб'язно обіцяли доповідь про етнографічні праці на землях України за останні роки (у першу чергу, публікації товариства Шевченка). На жаль, я й досі нічого не отримав. Надісланий другий внесок нашого внеску у розмірі 52 крон, напевно, надійшов до Вас? Будь ласка, прошу посвідку для нашої каси. Порадуйте мене невдовзі знаком життя від Вас.

З висловом найбільшої поваги,
Д-р М. Габерландт

Висновки. Листи (№ 1–21) австрійського вченого до українського письменника та вченого промовисті й цінні, а саме з огляду на засіб заочного спілкування *приватно-ділового, офіційно-ділового характеру*. Не буде перебільшенням, якщо стверджувати: він був одним з найбільш плодотворних носіїв співпраці з Іваном Франком. Його текстові

послання – це яскраві свідчення аргументованої репрезентації творчої взаємодії як віддзеркалення авторської ментальності, способу мислення, індивідуального досвіду провадження епістолярного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горак Р. Врятований лист до Йозефа Ауербаха / Р. Горак, М. Зимомря // Науковий вісник Музею Івана Франка у Львові. – Львів, 2015. – Вип. 18. – С. 403–404.
2. Горак Р. «Гостем у німців» (Листи редакції журналу «Die Zeit» до Івана Франка) / Р. Горак, М. Василенко // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. – Львів : Априорі, 2012. – Вип. 11. – С. 241–402.
3. Зимомря М. Запрошення до співпраці [Лист Томаса Ахеліса до Івана Франка] / М. Зимомря, Р. Горак // Науковий вісник Музею Івана Франка у Львові. – Львів, 2015. – Вип. 18. – С. 405–409.
4. Зимомря М. Лист від редакції газети «Вперед» / М. Зимомря, Р. Горак // Науковий вісник Музею Івана Франка у Львові. – Львів, 2015. – Вип. 18. – С. 398–402.
5. Зимомря М. Листи Георга Адама до Івана Франка / М. Зимомря, Р. Горак // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. – Львів : Априорі, 2014. – Вип. 15. – С. 322–348.
6. Зимомря М. Листи Георга Адама до Івана Франка / М. Зимомря, Р. Горак // Українське літературознавство. – Львів, 2014. – Вип. 78. – С. 317–335.
7. Зимомря М. Листи Оскара Ашбота до Івана Франка / М. Зимомря, Р. Горак // Науковий вісник музею Івана Франка у Львові. – Львів : Априорі, 2014. – Вип. 15. – С. 349–361.
8. Зимомря М. Листи Оскара Ашбота до Івана Франка / М. Зимомря, Р. Горак // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2015. – Вип. 62. – С. 430–437.
9. Franko I. Beiträge zur Geschichte und Kultur der Ukraine. Ausgewählte deutsche Schriften des revolutionären Demokraten 1882–1915 / Ivan Franko ; [hrsg. und eingeleitet von E. Winter, P. Kirchner]. – Berlin : Akademie-Verlag, 1963. – S. 443–525.

REFERENCES

1. Horak R. Vriatovanyi lyst do Yozefa Auerbakha / R. Horak, M. Zymomyra // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv, 2015. – Vyp. 18. – S. 403–404.
2. Horak R. «Hostem u nimitsiv» (Lysty redaktsii zhurnalu «Die Zeit» do Ivana Franka) / R. Horak, M. Vasylenko // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv : Apriori, 2012. – Vyp. 11. – S. 241–402.
3. Zymomyra M. Zaproshennia do spivpratsi [Lyst Tomasa Akhelisa do Ivana Franka] / M. Zymomyra, R. Horak // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv, 2015. – Vyp. 18. – S. 405–409.
4. Zymomyra M. Lyst vid redaktsii hazety «Vpered» / M. Zymomyra, R. Horak // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv, 2015. – Vyp. 18. – S. 398–402.
5. Zymomyra M. Lysty Georga Adama do Ivana Franka / M. Zymomyra, R. Horak // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv : Apriori, 2014. – Vyp. 15. – S. 322–348.
6. Zymomyra M. Lysty Georga Adama do Ivana Franka / M. Zymomyra, R. Horak // Ukrainске literaturoznavstvo. – Lviv, 2014. – Vyp. 78. – S. 317–335.
7. Zymomyra M. Lysty Oskara Ashbota do Ivana Franka / M. Zymomyra, R. Horak // Naukovyi visnyk muzeiu Ivana Franka u Lvovi. – Lviv : Apriori, 2014. – Vyp. 15. – S. 349–361.
8. Zymomyra M. Lysty Oskara Ashbota do Ivana Franka / M. Zymomyra, R. Horak // Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filolohichna. – Lviv, 2015. – Vyp. 62. – S. 430–437.
9. Franko I. Beiträge zur Geschichte und Kultur der Ukraine. Ausgewählte deutsche Schriften des revolutionären Demokraten 1882–1915 / Ivan Franko ; [hrsg. und eingeleitet von E. Winter, P. Kirchner]. – Berlin : Akademie-Verlag, 1963. – S. 443–525.

Статтю подано до редакції 10.03.2016 р.